

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

Nikola Wiśniewska
Twórcze pisanie i marketing wydawniczy
Rok I, semestr I

Czerwony Kapturek

Dziewczynka w skupieniu przyglądała się korzeniom drzew. Czerwony Kapturek często przechodził przez las, ale po raz pierwszy zaczął zastanawiać się, w jaki sposób drzewa się ze sobą łączą. Sposób, w jaki ich korzenie się rozrastały, wydawał się Kapturkowi chaotyczny i przypadkowy. Odległość, która dzieliła kory drzew, również zdawała się nierówna, nieco losowa. Jednocześnie całość lasu była w oczach dziecka idealna, fascynująca, piękna. Kapturek odłożył koszyk i w ciszy obserwował drzewa. W tle słychać było jedynie szum liści, czasem przerywany odgłosem owadów czy ptaków – dźwięki leśnego życia były dla dziecka uspokajające. Z zamyślenia wytrącił ją znajomy głos leśniczego, z którym dziewczynka zaprzyjaźniła się po tym, jak ten pomógł jej i babci uporać się z nieprzyjemną sytuacją z pewnym wilkiem.

– Nad czym się tak zastanawiasz, Kapturku?

– O, pan leśniczy! Dzień dobry.

– Dzień dobry, pewnie znowu odwiedzasz babcię, prawda? A czemu się tak przyglądasz?

Kapturek wskazał palcem na fragment pokręconych korzeni drzew.

– Rośliny potrafią rozpoznawać własne korzenie, a więc każde z tych drzew wie, które korzenie należą do niego. Możesz myśleć o drzewach jak o społeczności, Kapturku. Żeby przetrwać, muszą się ze sobą łączyć, pomagać sobie, dzielić się pokarmem. Zupełnie tak, jak my. Robią to celowo, bo tylko wspólnie mogą stworzyć las.

– Dzielić się pokarmem? Jak? – Zdziwiła się dziewczynka.

*The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe
This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.*

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

– Drzewa produkują cukier na liściach. Niektórym udaje się wyprodukować więcej, niż potrzebują, innym mniej. Poprzez korzenie, którym teraz się przyglądasz, dzielą się cukrem tak, aby każde z drzew miało jego podobne ilości. Pomagają sobie. Współpracują.

– Jak udaje im się wyprodukować cukier?

– Dzięki słońcu.

– Hm, czyli drzewa tak jakby się przyjaźnią?

– Dokładnie! Popatrz w górę. Zobacz, w jaki sposób rosną gałęzie drzew. Gdy drzewa się przyjaźnią, to uważają na to, żeby nie wytwarzać grubych konarów, przez które mogłyby sobie coś zabierać. Dlatego, kiedy dwa równie wysokie drzewa decydują się zostać swoimi przyjaciółmi, to wiedzą, że nie powinny natrafiać na siebie czubkami swoich gałęzi. Uważają na siebie, pomagają sobie, zupełnie tak, jak jest w przyjaźni.

Kapturek zaczął rozglądać się dookoła, próbując odgadnąć, które drzewa sobie wzajemnie pomagają. Wzrok dziecka zatrzymał się na gąsienicy, która właśnie zjadała liście z gałęzi. Kapturek przeraził się, że drzewo nie będzie mogło produkować cukru i pomyślał, że ta gąsienica była wyjątkowo zachłanna. Jak mogła zjeść aż tyle liści? Co zrobią drzewa, jeżeli stracą wszystkie liście? Czy czują ból, gdy ktoś je obgryza? Dziewczynka miała wiele pytań. Leśniczy próbował odpowiedzieć na każde z nich:

– To prawda, że gąsienice jedzą bardzo dużo liści. Nawet tysiące razy więcej, niż same ważą. Prawdą jest też, że drzewa odczuwają to, że są obgryzane. Wiele osób o tym nie wie albo się nad tym nigdy nie zastanawiało, ale drzewa doświadczają bólu, tak samo, jak my, gdy ktoś nas krzywdzi. Mają też pamięć. Ich życia są o wiele bardziej wartościowe, niż niektórym się wydaje. Gdy drzewo zostaje obgryzione, zmienia się jego tkanka. Na szczęście na pomoc drzewom ruszają ptaki. Czy wiesz, kim jest pisklę?

– Wiem! Młodym ptakiem!

*The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe
This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.*

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

– Właśnie. Starsze ptaki wychowują pisklęta. Żeby młode ptaki mogły się rozwijać, potrzebują pożywienia. Takim pożywieniem mogą być larwy, takie jak na przykład gąsienice. Dlatego, kiedy wiele larw zjada liście któregoś drzewa, ptaki pomagają drzewu, jednocześnie same przy tym zyskując. Mogą też zdobyć pożywienie pod korą. Widzisz dziurę w tamtym drzewie?

– Tak, co to?

– Gniazdo. Ptaki zakładają gniazda w konarach drzew. Czasem w dziuplach.

– A jak długo to trwa?

– To zależy, często może nawet miesiąc.

Kapturek nie wiedział, że ptaki potrzebują tyle czasu, żeby założyć gniazdo. Pomyślał też wtedy, że nic w lesie nie jest tak proste i przypadkowe, jakby się mogło wydawać. Jednocześnie ucieszył się, że drzewa i ptaki potrafią żyć w harmonii. Dzięki pomocy ptaków, drzewa nie tracą wszystkich liści, a dzięki temu, że istnieją drzewa, ptaki mogą tworzyć dla siebie domy. Coś jednak bardzo zaciekało dziewczynkę:

– Skąd zwierzęta wiedzą, że któreś z drzew traci zbyt wiele liści?

– Och! – Westchnął leśniczy. – Zaczniemy od tego, że drzewa potrafią się ze sobą komunikować na kilka różnych sposobów. Niektóre z tych form niewerbalnych rozmów są rozpoznawalne przez zwierzęta. Na przykład: jeżeli coś jest nie tak z korzeniami drzewa, to wiedzą o tym też wszystkie inne części uszkodzonego drzewa. Wtedy jego liście zaczynają wytwarzać charakterystyczny zapach. To jeden ze sposobów, w jaki drzewa mogą się wyrażać. Zapachy, które wytwarzają, różnią się w zależności od problemów, z jakimi drzewa się zmagają. Wiatr jednak uniemożliwia rozprzestrzenianie się zapachu na duże odległości. Mimo to ta metoda komunikacji i tak się sprawdza. Dany zapach może przyciągnąć do drzewa konkretne zwierzę, które pomoże mu pozbyć się problemu.

*The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe
This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.*

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

Więc drzewa nie tylko świadomie łączą się korzeniami z towarzyszami, pomagają sobie zdobyć wystarczające ilości pożywienia, mają uczucia i pamięć, współżyją w harmonii ze sobą i z wieloma zwierzętami, ale potrafią się też komunikować? Kapturek był zafascynowany. Nie wiedział, że drzewa mają tak ciekawe życia.

– Jeżeli drzewa komunikują się poprzez zapach, to czy kwiaty też? – Zapytał z zaciekawieniem Czerwony Kapturek.

– Dokładnie tak! Za pomocą swojego zapachu kwiaty mogą na przykład przyciągnąć do siebie pszczoły. Te, przy okazji zapylania kwiatów, otrzymują nektar. Zarówno kwiaty, jak i pszczoły, coś zatem zyskują.

Czyli kwiaty nie pachną tylko po to, żebyśmy mogli je powąchać – pomyślał zdziwiony Kapturek. Dziewczynka zawsze kochała kwiaty. Często, wraz z babcią obserwowała, jak wiatr sprawiał, że te delikatnie kiwały się na boki, zupełnie, jakby tańczyły. Widok ten był przepiękny wczesną wiosną. Dziecko nie wiedziało jednak, że to dzięki zapachowi pszczoły odnajdują kwiaty, które następnie zapylają. Im więcej dziewczynka dowiadywała się o naturze, życiu roślin i zwierząt, tym bardziej zafascynowana była otoczeniem i tym, jak wszystko wokół funkcjonuje. Jednocześnie ilość pytań, które rodziły się w Kapturku, narastała, wraz z każdą nową informacją. Dziewczynka wiedziała już, że rośliny są o wiele inteligentniejsze i wrażliwsze, niż uważała przed rozmową z leśniczym. Pomyślała wtedy, że natura wcale nie istnieje dla ludzi, skoro kwiaty nie pachną po to, żebyśmy nazywali je ładnymi, wciągając nosem ich zapach, że rośliny i zwierzęta potrafią sobie pomagać bez naszego udziału. Kapturek poczuł, że jest maleńką częścią czegoś wielkiego. Cieszył się, że ma możliwość pójścia do lasu i że wszystkie zamieszkujące las życia mu na to pozwalają. Skoro jest gościem, to powinien się grzecznie zachowywać. Dziewczyna przypomniała sobie, jak kiedyś, gdy szła do babci, wypadł jej z koszyka paperek. Zostawiła go, nie myśląc o tym, że zaśmieca czyjś dom. Poczula ogromny wstyd i obiecała sobie, że już nigdy tak nie zrobi. Postanowiła też, że podniesie każdy śmieć, który zauważy, gdy będzie przechodziła przez las.

Leśniczy uśmiechał się, patrząc na zamyślonego Kapturka:

*The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe
This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.*

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

– Czy chciałabyś dowiedzieć się czegoś jeszcze? – Zapytał.

– Mnóstwa rzeczy! – Wykrzyczał Kapturek. Nie wiedział jednak, które pytanie wybrać i czy leśniczy będzie umieć odpowiedzieć na każde. Kapturekowi przypomniało się, jak babcia mówiła, że chodzi do lasu, bo jest tam czystsze powietrze. To było pierwsze, co wpadło do głowy dziecku. – Dlaczego w lesie jest lepsze powietrze? – Zapytał wreszcie Czerwony Kapturek.

– Tlen, czyli to, co wdychasz, oddychając, pochodzi z liści. Dodatkowo powietrze w lesie jest czystsze, dzięki temu, że drzewa go filtrują, a więc im więcej w danym miejscu jest drzew, tym mniej zanieczyszczone jest tam powietrze. W mieście jest dużo szkodliwych substancji, takich jak gazy i pyły, a drzewa potrafią oczyszczać z tych substancji powietrze. Dodatkowo dzielą się z nami wytwarzanym zapachem, o którym ci już opowiadałem. Wytwarzają też kilka innych naturalnych substancji. To brzmi skomplikowanie, prawda? – Zaśmiał się leśniczy. – Próbuję powiedzieć, że drzewa oczyszczają dla nas powietrze i to dzięki roślinom mamy tlen.

Kapturek nie wiedział, jak wiele rośliny dla nas robią. Poglaskał delikatnie drzewo w ramach podziękowań. – A w jaki sposób oddychają drzewa? – Zapytał.

– Poprzez liście, igły... – Wymieniał leśniczy.

Dziewczynka poczuła ogromną wdzięczność względem natury. Nie wiedziała, że otrzymuje aż tyle w prezencie. Tym bardziej poczuła wstyd na wspomnienie, w którym zostawia w lesie papieraek. Tyle razy bezmyślnie przechodziła przez las, nie zastanawiając się nad tym, jak bogata jest natura, jak wiele dzięki niej mamy. Nie wiedziała też, ile organizmów wiecie ciekawe życia. Nikt jej nigdy nie mówił, że drzewa mają pamięć i uczucia, a tym bardziej że zawierają ze sobą przyjaźnie. Niesamowite! Czowała, że jeszcze wielu rzeczy nie wie i że nie wszystkiego będzie mogła się dowiedzieć, ale to, co opowiedział jej tego dnia leśniczy, zostanie z nią na zawsze i już nie będzie umniejszać życia roślin do tego, że ładnie wyglądają. Przerwie też bawić się patykami i na pewno nie zostawi po sobie żadnych śmieci. Wszystko,

*The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe
This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.*

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

czym jest natura, jest cenne i Czerwony Kapturek postanowił, że musi o to dbać i chronić tak, jak tylko może. Z tą myślą w głowie dziewczynka szła dalej w stronę domu babci, podekscytowana opowiedzieć jej o wszystkim, czego się nauczyła.

*The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe
This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.*

